

פתיח התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 150

ואתחנן תש"ע

לארץ, ואם הוא היה בונה את הבית לא היה נחרב לעולם כי לא היו יכולים לשלוט במעשה ידיו של משה. ואם כך, ח"ו היה כליה לשונאיהם של ישראל, שהרי ע"י חורבן בית המקדש נצלנו, כי שפך הקב"ה את חמתו על העצים ועל האבנים.

דבר נוסף, ידוע ומפורסם לכל, שהקב"ה נשבע לעשות כליה ח"ו בעם ישראל אחרי מעשה העגל. אלא שמשם רבינו ע"ה אמר "סלח נא לעון העם הזה" ואז חזר בו הקב"ה ואמר "סלחתי כדברך".

והנה אמר הקב"ה למשה אם אעברה נא אתה מבקש, אתה רוצה כל כך להכנס לארץ? הרי ברגע שתכנס תצטרך לבנות את בית המקדש, ואם אתה תבנה את בית המקדש, יגרום הדבר ח"ו אסון לעם ישראל כי לא אוכל לשפוך את חמתי על עצים ועל אבנים. ומה תאמר, זה לא אכפת לך? אז למה אמרת סלח נא, שלא יתחייבו ישראל כליה אחרי חטא העגל, הרי זה לא אכפת לך, ולכן אם "אעברה נא" - בטל סלח נא.

"אעברה נא" (ג כה)

בספר "מהר"ם סופר" מביא הרב משה סופר מדרש פליאה: בשעה שאמר משה אעברה נא אמר לו הקב"ה למשה אתמול הרגת את המצרי, ועכשיו אתה מבקש להכנס לארץ ישראל?

מסביר המהר"ם סופר, שכשמשם רבינו הרג את המצרי הרי סיכן את חייו, וכפי שאכן היה אח"כ שפרעה רצה להרוג אותו, ונאלץ לברוח למדין, והכל כדי להציל נפש אחת מישראל. אומר לו הקב"ה: הרי אם אתה תכנס לארץ לא אוכל להחריב את בית המקדש וכנ"ל. אז אם על נפש אחת הסכמת לסכן את עצמך, מדוע אתה רוצה להכנס לארץ וע"י זה לסכן את כל כלל ישראל?

"עלה ראש הפסגה ושא עיניך" (ג כז)

לכאורה, אין צער יותר גדול מאשר להראות לילד תפוח או סוכריה ולא לתת לו. לשם מה אם כן ציוה הקב"ה למשה רבינו לעלות להר, לראות את הארץ "ושמה לא תבוא".

עונה ה"מנחה בלולה", שבציווי זה רצה הקב"ה להראות שמשם רבינו לא נכנס לארץ, אבל לא בגלל שהיה בחטא המרגלים שעליהם נגזר "וכל מנאצי לא יראוה". לכן אמר

"ואתחנן אל ה' בעת ההיא" (ג כג)

שאלו את האדמו"ר רבי חיים מצאנז זצ"ל מה עושה רבינו לפני התפילה. אמר להם לפני התפילה אני מתפלל שבשעת התפילה אתפלל. ולמד זאת ממה שאמר משה רבינו ע"ה "ואתחנן אל ה'" - ומה התחננתי? בעת ההיא, לאמר. שבשעה שיגיע הזמן ואתפלל תהיה זאת תפילה כפי שצרכה להראות תפילה.

"ואתחנן אל ה' בעת ההיא" (ג כג)

בספר "על התורה" כותב: בעת ההיא - אימתי? מכאן היה רבי ישראל סלנטר אומר אל יאמר אדם עונה זו יפה לתפילה ועונה זו אינה יפה, עכשיו מרושל אני מעבודה קשה ומקוצר רוח, אין לי כח, אין לי מח, אין לי פנאי, לכשירחיב אתפלל, לכשאפנה אשנה... לא יאמר כן. אלא "בעת ההיא". כל העיתים שוות לתפילה. כל הזמנים נאים לתורה. ואם לא עכשיו אימתי.

"בעת ההיא לאמר" (ג כג)

בספר "מאזני צדק" מסביר רבי מנחם מנדל שפירא זצ"ל שבדרך רמז יש כאן בקשה של משה רבינו להזכיר את נבואת צפניה הנביא "בעת ההיא אביא אתכם ובעת קבצי אתכם כי אתן אתכם לשם ולתהילה בכל עמי הארץ בשובי את שבותיכם לעיניכם אמר ה'", וזה רמוז כאן בבקשת משה רבינו. בעת ההיא לאמר, שה' כבר יגיד את ה"בעת ההיא אביא אתכם".

"אעברה נא" (ג כה)

במדרש אומר הקב"ה למשה אם אעברה נא אתה מבקש בטל סלח נא, ואם סלח נא אתה מבקש בטל אעברה נא. ע"כ.

נתחבטו כל המפרשים להסביר מאמר זה. מדוע תלוייה בקשה זו של אעברה נא בבקשה של סלח נא.

אומר הרב אברהם קורקידי זצ"ל בספרו "ויקה אברהם", על פי מה שאמרו חז"ל שלא נכנס משה רבינו ע"ה לארץ ישראל מפני שאם היה נכנס היה בונה הוא את בית המקדש, שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל לאחר כניסתם

למשה רבינו לראות את הארץ, רק לעבור את הירדן אסור לו בגלל חטא מי מריבה.

"לא תוסיפו וגו' ולא תגרעו ממנו לשמור את מצות ה'" (ד ב)

המתקנים (הרפורמים) וגרורותיהם אומרים תמיד, שהתורה גדולה יותר מדי, והמצוות רבות מאוד. ואי אפשר לשמור אותם ולקיים את כולם, ולכן – רק למען שמירת התורה כמובן – מייעצים לקהל לא לשמור חלק מן המצוות, כדי שישמרו את שאר המצוות. על זה, אומר הרב יהודה לייב לאזארוב בספרו "מטה יהודה" על זה מזהירה אותנו התורה השמרו והזהרו מללכת בדרך זו. אלא "לא תגרעו ממנו לשמור את מצות ה'" אל תגרעו מן התורה אפילו משהו, גם אם יאמרו לכם שזה בשביל לשמור את יתר המצוות. האמת היא – שקר בפייהם, והבל הם וכל דבריהם.

בספר "ילקוט הגרשוני" מוסיף על זה, לפרש בדרך רמז את מאמר חז"ל "צדיקים אומרים מעט ועושים הרבה, רשעים אומרים הרבה ואפילו מעט אינם עושים", "כי הצדיקים אומרים מעט" - מרוב אהבתם לתורה ולמצוות, אומרים הם שהמצוות הם רק מעט. "ועושים הרבה" - ומקבלים על עצמם עוד חומרות, עוד גדרים וסייגים לפני משורת הדין. ולהפך מזה הרשעים, "אומרים הרבה" - אומרים הם שיש הרבה מצוות וכדאי להוריד חלק כדי לשמור את השאר, אבל האמת היא ש"אפילו מעט אינם עושים".

"ועשיתם לכם פסל תמונת כל" (ד טז)

בספר "ילקוט הגרשוני" אומר שיש כאן רמז לאותם אנשים צבועים, שהם "הכלל". אם באים בין חסידים הם חסידים, ואם באים בין פושעים הם פושעים, הכל לפי המקום והזמן. וזה מה שאמר הפסוק "ועשיתם לכם פסל תמונת כל".

"או הנסה אלקים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי במסת באתם ובמופתים ובמלחמה ובגד חזקה ובזרוע נטויה ובמוקדים גדלים ככל אשר עשה לכם ה' אלקיכם במצרים לעיניך" (ד לד)

בפסוק זה נמצאים כל אותיות האי ב'.

"אתה הוראת לדעת כי ה' הוא האלוקים" (ד לה)

הרב הקדוש רבי שלום אליעזר מראצפערט זצ"ל הי"ד אמר בשם אביו ה"דברי חיים" מצאנז, כי כשישראל היו משועבדים במצרים התגלה הקב"ה במידת הדין – אלוקים. וידוע, שאחד הטעמים לגאולת ישראל לפני הזמן ממצרים הוא מפני קושי השעבוד שעבדו בהם בפרך. נמצא, שמידת הדין של שיעבוד מצרים היא עצמה הפכה לרחמים שע"י כן יצאנו קודם הזמן.

וזה מה שכתוב בפסוק "אתה הוראת לדעת" – בהיותך במצרים ראית בעיניך, כי ה' הוא האלוקים – כי מידת הדין היא עצמה רחמים.

שבת נחמו

"אז ירננו כל עצי יער לפני ה' כי בא כי בא לשפוט הארץ"

בספר "ברכת יצחק" כתב רבי יצחק שווייגר זצ"ל לפרש את כפל הלשון "כי בא כי בא". יש לנו בטחון מלא ושלם שבו יבוא גואל צדק בעתה או אחישנה. אם כן, אף שנהיה ח"ו כמו אילני סרק, עצי יער, שאין עושים פירות - מצוות, בכל זאת תהיה לנו שמחה ורינה. ומדוע? כי בא כי בא, אף שכולו חייב, על כל פנים יהיה בעיתה, או אם נזכה לעשות תשובה כמו שאמר ירמיהו הנביא "בבכי יבואו ובתחנונים אובילים" אז יהיה אחישנה.

לכן נאמר פעמים "כי בא". או "בעיתה", או שנזכה לעשות תשובה ואז "אחישנה". אבל בכל מקרה יבוא המשיח.

"הרחמן הוא ישלח לנו ברכה מרובה בבית הזה ועל שולחן זה שאכלנו עליו הרחמן הוא ישלח לנו את אליהו הנביא זכור לטוב"

אומר רבי יצחק שווייגר זצ"ל הלא ישנם אנשים שמצפים מאוד לביאת המשיח, אך אין כוונתם לכבוד ה' יתברך לתקן עולם במלכות ש-ד-י וכל בני בשר יקראו בשמך. לא. כוונתם היא לחשבון הבנק, ולקופת חולים וכו'. ולכן לפני שמתפללים על המשיח, אנו מבקשים הרחמן הוא ישלח לנו ברכה מרובה בבית הזה, ולמרות שתהיה הצלחה ולמרות שתשרה הברכה, בכל זאת אנחנו עדיין מתפללים: הרחמן הוא ישלח לנו את אליהו הנביא, ומדוע? כי ע"י זה יתרבה כבוד שמים בעולם במהרה בימינו אמן.

